

R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

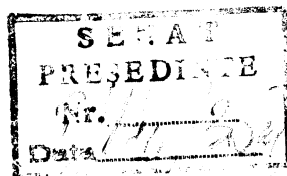
Palatul Parlamentului

Calea 13 Septembrie nr. 2, Intrarea B1, Sectorul 5, 76112 București 40, România

Telefon: (+40-21) 313-2531 Fax: (+40-21) 312-5480

Internet : <http://www.ccr.ro> E-mail: pres@ccr.ro

Dosar nr. 237A/2006

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURA GENERALĂ
2929 30-03-2006

Domnului NICOLAE VĂCĂROIU
PREȘEDINTELE SENATULUI

În conformitate cu dispozițiile art.18 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, vă înaintăm, alăturat, în copie, Decizia Curții Constituționale nr.279 din 22 martie 2006 cu privire la constituționalitatea dispozițiilor art.22 formularea „în timpul mandatului”, art.23 alin.(3) propoziția finală, art.28, art.35 alin.(1) lit.i) și j), art.38-40, art.41 alin. (3) și (6), art.49 alin.(1)-(5) și art.50 alin.(2) din Legea privind statutul deputaților și al senatorilor.

Primiți, vă rog, Domnule Președinte, asigurarea deplinei noastre considerații.

PREȘEDINTE

Prof. univ. dr. IOAN

R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Dosarul nr.237A/2006

D E C I Z I A nr.279
din 22 martie 2006

cu privire la constituționalitatea dispozițiilor art.22 formularea „*în timpul mandatului*”, art.23 alin.(3) propoziția finală, art.28, art.35 alin.(1) lit.i) și j), art.38-40, art.41 alin. (3) și (6), art.49 alin.(1)-(5) și art.50 alin.(2) din Legea privind statutul deputaților și al senatorilor

Cu adresa nr.CA/333 din 28 februarie 2006, Președintele României a transmis Curții Constituționale sesizarea de neconstituționalitate asupra Legii privind statutul deputaților și al senatorilor. Sesizarea, formulată în temeiul art.146 lit.a) din Constituție și al art.15 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.1751 din 1 martie 2006 și formează obiectul Dosarului nr.237A/2006.

Ulterior, cu adresa nr.CA/375 din 14 martie 2006, Președintele României a transmis Curții Constituționale o completare la sesizarea de neconstituționalitate. Completarea la sesizare a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.2313 din 14 martie 2006.

Obiectul sesizării îl constituie dispozițiile art.22, art.23 alin.(3) propoziția finală, art.28, art.35 alin.(1) lit.i) și j), art.38-40, art.41 alin. (3) și (6), art.49 alin.(1)-(5) și art.50 alin.(2) din Legea privind statutul deputaților și al senatorilor.

În motivarea sesizării se arată că Legea privind statutul deputaților și al senatorilor contravine art.16 alin.(1) și (2) din Constituție, deoarece „stabilește atât pentru parlamentarii în funcție, cât și pentru foștii

parlamentari, unele drepturi care, prin natura lor excesivă, se constituie în privilegii și, totodată, instituie discriminări între diferitele categorii de cetățeni români”. De asemenea, unele prevederi încalcă principiul neretroactivității legii, precum și dispozițiile art.138 alin.(5) din Constituție referitoare la cheltuielile bugetare.

În ordinea stabilită în sesizarea de neconstituționalitate, motivele invocate punctual în susținerea acestora sunt următoarele:

1. Art.41 alin.(3) din lege, prin care se dispune că indemnizația lunară acordată deputaților și senatorilor „*are regimul juridic prevăzut de lege pentru salariu*”, contravine art.16 alin.(1) și (2) din Constituție, întrucât instituie o discriminare, „în primul rând, față de parlamentari între ei și, în al doilea rând, față de celelalte categorii de demnitari.” Prin art.20 din Legea nr.154/1998 privind sistemul de stabilire a salariilor de bază în sectorul bugetar și a indemnizațiilor pentru persoane care ocupă funcții de demnitate publică, potrivit căruia indemnizația este unica formă de remunerare a activității corespunzătoare funcției, legiuitorul a făcut distincție între termenul de „*indemnizație*” și termenul de „*salariu*”. Persoanele care beneficiază de „*salariu*” au dreptul ca, pe lângă această formă de remunerare, să beneficieze și de celelalte sporuri prevăzute de lege, în timp ce persoanele care beneficiază de „*indemnizație*” nu pot avea sporuri salariale. În aceste condiții, prevederile art.41 alin.(3) din lege „sunt discriminatorii în interiorul categoriei de parlamentari, deoarece se ajunge ca un parlamentar mai în vârstă să aibă un salariu mai mare decât un parlamentar mai tânăr prin aplicarea sporurilor de vechime”, precum și „în interiorul categoriei de demnitari, deoarece numai parlamentarii ar putea beneficia de sporurile salariale, în timp ce alte categorii de demnitari nu ar avea acest drept.”

2. În ceea ce privește *indemnizația tranzitorie*, de care beneficiază parlamentarii după expirarea mandatului, potrivit art.41 alin.(6) din lege, aceasta constituie un „privilegiu” nejustificat, „având în vedere că parlamentarul are un mandat de reprezentare a poporului, strict delimitat de prevederile constituționale”. Textul de lege care stabilește acest privilegiu contravine: art.1 alin.(3) din Constituția României, privind caracterul social al statului, întrucât drepturile demnitarilor nu pot fi „detașate de percepția și de starea economică generală”; art.16 alin.(1) și (2) privind egalitatea în drepturi a cetățenilor, deoarece instituie în cadrul aceleiași categorii, cea a demnitarilor, din care fac parte și parlamentarii, un regim special pentru aceștia din urmă; art.138 alin.(5), potrivit căruia nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare, iar legea criticată nu prevede aceasta.

3. Dispozițiile art.49 alin.(1)-(5) din lege, prin care se stabilește pensia deputaților și a senatorilor în cuantumul prevăzut de art.82 alin.(1) din Legea nr.303/2004 privind Statutul judecătorilor și procurorilor, și prevederile art.50 alin.(2) referitoare la actualizarea pensiilor parlamentarilor încalcă art.15 alin.(2), art.16 alin.(1) și (2) și art.138 alin.(5) din Constituție.

Prevederile art.49 din lege sunt contrare principiului egalității în drepturi, consacrat prin art.16 alin.(1) și (2) din Legea fundamentală, deoarece creează discriminări „între categoria pensionarilor parlamentari și categoria celorlalți pensionari, fiindcă nu țin cont de proporționalitatea cuantumului pensiei cu sumele efectiv cotizate în sistemul de pensii”. De asemenea, prin textul de lege menționat se creează în mod nejustificat un tratament juridic diferit între pensiile senatorilor și deputaților, „care vor fi indexate, pe de o parte, odată cu indexarea de care beneficiază toate categoriile de pensionari, iar, pe de altă parte, vor fi actualizate ori de câte

ori se vor modifica indemnizațiile deputaților și senatorilor în funcție” și pensiile celorlalte categorii.

Art.49 alin.(1) și (4) și art.50 alin.(2) contravin și dispozițiilor art.138 alin.(5) din Constituție, întrucât nu prevăd sursele de finanțare pentru plata pensiilor în cuantumul stabilit și pentru indexările periodice.

Art.49 alin.(5) din lege, potrivit căruia de prevederile art.49 alin.(1) – (4) și ale art.50 alin.(2) beneficiază și *„deputații și senatorii al căror mandat s-a derulat și expirat în perioada 1990-2004”*, contravine art.15 alin.(2) din Constituție. Acest text are caracter retroactiv pentru acea „categorie de persoane care au împlinit vârsta de pensionare, în momentul de față fiind pensionari, și care au deținut unul sau mai multe mandate de deputat sau senator în perioada 1990-2004”, întrucât se aplică „unor situații deja consumate.” Textul este constituțional numai în măsura în care se aplică acelei categorii de „persoane care au deținut unul sau mai multe mandate de deputat sau senator în perioada 1990-2004, care în momentul de față nu mai sunt parlamentari și care, în viitor, la împlinirea vârstei de pensionare, vor putea beneficia de prevederile acestei legi.”

4. Art.22, potrivit căruia *„Deputații și senatorii nu pot fi trași la răspundere juridică pentru voturile sau pentru opiniile politice exprimate în timpul mandatului”*, contravine art.72 alin.(1) din Constituție privind voturile sau opiniile politice exprimate *„în exercitarea mandatului.”* Or, „constituantul a înțeles să îl apere pe parlamentar pentru exercițiul mandatului, nu pentru orice întreprinde parlamentarul pe timpul mandatului.”

5. Art.23 alin.(3), care prevede că *„...dispoziția de revocare a reținerii se execută de îndată prin Ministerul Justiției”*, încalcă art.72 alin.(3) din Constituție, referitor *„la rolul ministrului Justiției în privința măsurilor de informare a Camerelor Parlamentului și nu la Ministerul Justiției”*.

6. Art.28 din lege este contrar art.1 și 16 din Constituție, „deoarece îndatoririle și obligațiile deputaților și senatorilor nu sunt doar cele ce izvorăsc din Constituție, din prezentul statut și regulamentele Camerelor, ci și cele care izvorăsc din alte legi ale țării. Art.1 alin. (5) din Constituție prevede că, *în România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie*. O altfel de interpretare ar însemna să facem o discriminare între diferitele categorii de cetățeni români, ceea ce este interzis de art.16 din Constituție.”

7. Dispozițiile art.35 alin.(1) lit.i) din lege, care prevede că senatorii și deputații au dreptul *de a se informa, de a cere și de a obține date și acte în acest scop de la Guvern și de la celelalte autorități ale administrației publice*, este neconstituțional prin raportare la art.111 din Legea fundamentală. „Practic, parlamentarii pot cere informații de la orice autoritate a administrației publice, în mod direct, în timp ce textul constituțional prevede că acest drept parlamentar privește informațiile doar de la *autorități ale administrației publice și numai prin intermediul președinților Camerelor Parlamentare*”.

8. Dispozițiile art.35 alin.(1) lit.j) din lege, prin care se stabilește dreptul de acces al parlamentarilor în instituțiile administrației publice în interesul exercitării mandatului, sunt neclare, „deoarece *dreptul de acces* poate avea ca finalitate atât accesul fizic, cât și dreptul de control, îndrumare sau supraveghere a activității autorităților administrației publice, caz în care ar fi contrar art.111 din Constituție.”

9. Art.38-40, care cuprind prevederi referitoare la sumele forfetare și decontarea unor cheltuieli efectuate în cadrul birourilor parlamentare, încalcă dispozițiile art.1 alin.(3) din Constituție, potrivit cărora România este un *stat social*, și pe cele ale art.69 alin.(1), potrivit cărora deputații și senatorii sunt în serviciul poporului, nu în beneficiul lor

personal. Or, sumele forfetare și decontarea cheltuielilor efectuate în cadrul birourilor parlamentare, pe care aceste texte de lege le prevăd, sunt exagerate. Pe de altă parte, „sursa acestor cheltuieli bugetare nu este prevăzută, ceea ce încalcă prevederea constituțională a art.138 alin. (5) care prevede că nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare.”

În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, sesizarea, precum și completarea la aceasta au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Guvernului, pentru a prezenta punctele lor de vedere.

Președintele Senatului, în punctul de vedere transmis în legătură cu sesizarea de neconstituționalitate a Legii privind statutul deputaților și al senatorilor, arată că prevederile criticate nu contravin art.1 alin.(3), art.15 alin.(2), art.16 alin.(1) și (2), art.69 alin.(1), art.72 alin.(1) și (3), art.111 și art.138 alin.(5) din Constituție. Astfel:

- Art.22, care face referire la voturile exprimate de parlamentari, privește „fără îndoială” voturile în cadrul lucrărilor comisiilor parlamentare sau în cadrul lucrărilor plenului Senatului și Camerei Deputaților, opiniile politice putând fi exprimate atât în Parlament, cât și în afara acestuia, atunci când se organizează conferințe de presă, audiențe acordate la birourile teritoriale sau când participă la diferite emisiuni televizate sau radiodifuzate. Aceasta, având în vedere art.69 din Constituție, potrivit căruia parlamentarii sunt în serviciul poporului, orice mandat imperativ fiind nul. Formularea din lege „*în timpul mandatului*” evocă, pe fond, expresia din Constituție „*în exercitarea mandatului*”, „de vreme ce este vorba de mandat, care presupune drepturi și obligații specifice”;

- Art.23 alin.(3), potrivit căruia Ministerul Justiției urmează să execute dispoziția de revocare a măsurii de reținere sau de percheziție a parlamentarilor, este chiar în sensul prevederilor art.72 alin.(3) și art.73 alin.(3) lit.c) din Constituție;

- Art.28, referitor la îndatoririle fundamentale și obligațiile principale ale parlamentarilor, este constituțional, întrucât, „dacă deputații și senatorii respectă Constituția” care este „legea legilor”, „atunci respectă și legile țării”;

- Art.35 alin.(1) lit.i) din lege nu contravine art.111 din Legea fundamentală, întrucât „nu extinde dreptul de control al parlamentarilor asupra organelor administrației publice, ci consacră același drept care este prevăzut și în Constituție”, iar lit.j) a aceluiași articol „apare ca o expresie a controlului parlamentar, exercitat prin întrebări și interpelări de către parlamentari”, care „nu exercită un control direct, dar pot cere explicații tocmai pentru a evita întrebările și interpelările de la tribuna Parlamentului.” Îngrădirea dreptului de acces în instituțiile administrației publice, în condițiile legii, ar însemna, implicit, încălcarea art.21, art.31 și art.51 din Constituție;

- Art.38-40, referitoare la sumele forfetare lunare pe care le primesc deputații și senatorii, nu contravin textelor constituționale considerate ca fiind încălcate, deoarece aceste sume sunt cheltuite pentru ca parlamentarii să-și poată îndeplini obligațiile ce le revin, în baza mandatului și pe care le au față de cetățenii țării;

- Art.41 alin.(3) nu încalcă principiul egalității, întrucât: „nu există un statut al demnitarilor, ci numai anumite prevederi comune, în special în domeniul salarizării celor care exercită funcții de demnitate publică, după cum nu poate exista o unică lege, un singur statut al demnitarilor”; în domeniul salarizării, Legea nr.154/1998 este o lege ordinară, cu forță juridică inferioară Legii privind statutul deputaților și

senatorilor, care este lege organică, conform art.73 alin.(3) lit.c) din Constituție; între drepturile specifice beneficiarilor altor legi speciale este și dreptul la stabilirea unui regim juridic distinct al indemnizației, derogator de la Legea nr.154/1998.

- Art.41 alin.(6) nu încalcă dispozițiile constituționale menționate în sesizare. Indemnizația tranzitorie reglementată de art.41 alin.(6) din lege nu constituie un privilegiu, ci îl pune la adăpost pe fostul parlamentar, atunci când este lipsit de orice altă sursă de venit, din cauze obiective pe care nu avea cum să le prevadă la momentul obținerii mandatului. Indemnizația tranzitorie urmează să fie plătită din bugetul fiecărei Camere a Parlamentului, astfel că nu sunt încălcate nici prevederile art.138 alin.(5) din Constituție, „întrucât sursa bugetară este clar determinată, legea îndeplinind, din acest punct de vedere, condiția predictibilității, în acord cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului la care Curtea Constituțională face deseori referire.” De altfel, de această prevedere cu caracter de protecție „nu pot uza decât acei parlamentari care la încheierea mandatului nu beneficiază de nici o sursă de venit”, deci „un număr redus de persoane, iar presiunea financiară asupra bugetelor celor două Camere va fi mică” ;

- Art.49 alin.(1) – (5) din lege nu încalcă principiul constituțional al egalității în drepturi. Din punct de vedere al statutului juridic, nu există discriminare între categoria pensionarilor parlamentari și categoria celorlalți parlamentari în ceea ce privește proporționalitatea cuantumului pensiei cu sumele efectiv cotizate la sistemul de pensii. Nu se poate reține vreo discriminare nici în raport cu alte categorii de pensionari. În legislația română există mai multe categorii socio-profesionale ce beneficiază, fiecare, de propriul sistem de pensionare, având în comun doar modalitatea de cotizare și cuantumul contribuției unice. Așadar, nu se poate considera „că suntem în prezența unor încălcări ale principiului constituțional al egalității

în ceea ce privește pensiile parlamentarilor față de categoria celorlalți pensionari.” Fondurile speciale din care se plătesc contribuțiile pentru pensii ale beneficiarilor diferitelor sisteme de pensionare „au fost constituite ulterior consacrării prin statute a dreptului special la o pensie derogatorie de la sistemul general reglementat de Legea nr.19/2000”, iar Legea privind statutul deputaților și senatorilor cuprinde asemenea prevederi în art.60, referitor la aplicarea legii.

Cu privire la principiul egalității în drepturi, invocat în motivarea sesizării de neconstituționalitate, se mai arată că, „din perspectiva dispozițiilor constituționale, demnitatea de deputat sau de senator este una specială în categoria demnităților publice, conținutul acesteia fiind determinat prin Constituție și prin legi speciale organice, întrucât fiecare parlamentar, reprezentând națiunea, concură la exercitiul suveranității naționale.” Definiția funcției de demnitate publică și funcțiile de demnitate publică, între care și cele ale deputaților și senatorilor, sunt prevăzute în Legea nr.154/1998, și a susține că aceștia din urmă nu pot avea drepturi speciale, întrucât astfel se creează o discriminare în interiorul categoriei demnitarilor, înseamnă că ar trebui să existe o singură lege prin care să fie stabilite drepturile și obligațiile lor, ceea ce nu este posibil datorită specificului funcțiilor exercitate. Respectând principiul separației și echilibrului puterilor în stat, consacrat de art.1 alin.(4) din Constituție, „o lege de salarizare poate include dispoziții comune, menite să asigure o concordanță în ceea ce privește nivelul indemnizației reprezentanților fiecăreia dintre puteri, însă acest principiu nu poate, obiectiv vorbind, transgresa și la nivelul drepturilor și obligațiilor cuprinse în statutele speciale ale acestora.”;

- Art.49 alin.(5) nu încalcă principiul constituțional al neretroactivității legii, întrucât aceste dispoziții „se aplică pentru viitor și nu

pentru trecut, urmând să aducă atingere numai efectelor pentru viitor ale raportului juridic, și nu raportului juridic în sine, condiția de pensionar rămânând neschimbată.”;

În concluzie, în susținerea constituționalității Legii privind statutul deputaților și al senatorilor, sunt prezentate și elemente de drept comparat, din care rezultă, că „față de prevederile din majoritatea statelor europene, și nu numai, *parlamentarii români au înțeles să instituie un set de măsuri minimale* în asigurarea protecției mandatului parlamentar, în respect față de cetățeni, și ținând cont de nivelul economiei românești.”

Președintele Camerei Deputaților și Guvernul nu au comunicat punctele lor de vedere.

C U R T E A ,

examinând sesizarea de neconstituționalitate, punctul de vedere al Președintelui Senatului, raportul judecătorului-raportor, dispozițiile art.22 formularea „*în timpul mandatului*”, art.23 alin.(3) propoziția finală, art.28, art.35 alin.(1) lit.i) și j), art.38-40, art.41 alin. (3) și (6), art.49 alin.(1)-(5) și art.50 alin.(2) din Legea privind statutul deputaților și al senatorilor, raportate la prevederile Constituției, precum și dispozițiile din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, reține următoarele:

Curtea a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.a) din Constituție, precum și celor ale art.1, art.10, art.15 și art.18 din Legea nr.47/1992, să se pronunțe asupra constituționalității prevederilor legale criticate.

Obiectul controlului de constituționalitate îl constituie dispozițiile art.22 formularea „*în timpul mandatului*”, art.23 alin.(3) propoziția finală, art.28, art.35 alin.(1) lit.i) și j), art.38-40, art.41 alin. (3) și (6), art.49 alin.(1)-(5) și art.50 alin.(2) din Legea privind statutul deputaților și al senatorilor, care au următorul cuprins:

- Art.22 – **Imunitatea pentru opinii politice:** *„Deputații și senatorii nu pot fi trași la răspundere juridică pentru voturile sau pentru opiniile politice exprimate în timpul mandatului.”;*

- Art.23 – **Regimul în procesul penal** – alin.(3) propoziția finală: *„Dispoziția de revocare a reținerii se execută de îndată prin Ministerul Justiției.”;*

- Art.28 – **Izvorul obligațiilor** – *„Îndatoririle fundamentale și obligațiile principale ale deputaților și senatorilor sunt cele care decurg din Constituție, din prezentul statut și din regulamente.”;*

- Art.35 – **Drepturile politice specifice** – alin.(1) lit.i) și j): *„(1) Principalele drepturi politice ale deputaților și senatorilor, precum și obligațiile corelative acestora sunt următoarele:[...];*

i) dreptul de a se informa, de a cere și de a obține date și acte în acest scop de la Guvern și de la celelalte autorități ale administrației publice;

j) dreptul de acces în instituțiile administrației publice în interesul exercitării mandatului.”;

- Art.38 – **Birourile parlamentare ale deputaților și senatorilor** – *„(1) În scopul exercitării mandatului în circumscripțiile electorale, deputații și senatorii primesc lunar o sumă forfetară din bugetul Camerei Deputaților și, respectiv, al Senatului echivalentă cu o indemnizație și jumătate brută a deputatului, respectiv a senatorului.[...]*

(2) În limitele sumei prevăzute la alin.(1), deputații și senatorii pot organiza, separat sau prin asociere, birouri parlamentare, ca regulă, în circumscripțiile în care au fost aleși.

(3) Deputații care reprezintă organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale pot organiza birouri parlamentare și în alte circumscripții decât cea în care au fost aleși. Ceilalți parlamentari pot organiza, în limita sumei prevăzută la alin.(1), astfel de birouri parlamentare,

la solicitarea partidelor politice pe lista cărora au candidat, cu aprobarea Biroului permanent al Camerei Deputaților sau, după caz, al Senatului.

(4) *În cazul în care spațiile necesare birourilor parlamentare nu pot fi asigurate de către autoritățile administrației locale, acestea se pot închiria de la alte persoane juridice sau fizice.*

(5) *Chiria aferentă spațiilor, cheltuielile de întreținere, drepturile bănești ale persoanelor angajate la birourile parlamentare ale deputaților și senatorilor și alte cheltuieli aferente exercitării mandatului, se asigură din sumele forfetare alocate deputaților și senatorilor.*

(6) *Angajarea personalului birourilor parlamentare ale deputaților și senatorilor se face prin încheierea unui contract de muncă pe durată determinată sau a unui contract civil. În cazul angajării pe baza unui contract de muncă pe durată determinată, încadrarea salariaților se face prin ordin al secretarului general al Camerei Deputaților sau al Senatului, după caz, la propunerea deputaților sau senatorilor în cauză, iar în cazul contractului civil, acesta se încheie între deputații sau senatorii în cauză și persoana fizică.*

(7) *Modul de utilizare și justificare a sumei forfetare se stabilește prin Hotărâre a Birourilor permanente reunite ale celor două Camere, care se publică în Monitorul Oficial al României.*

(8) *Deputații și senatorii pot primi cetățeni în audiență și în alte circumscripții electorale decât cea în care au fost aleși, în birourile parlamentare existente, la solicitarea titularilor acestora, sau în alte spații publice corespunzătoare”;*

- Art.39 – **Obligațiile autorităților locale** – „(1) *Autoritățile publice locale și prefecturile sunt obligate să sprijine organizarea și funcționarea birourilor parlamentare ale deputaților și senatorilor, prin*

asigurarea de spații pentru sedii, procurarea mobilierului necesar, inclusiv prin împrumut de folosință sau închiriere.

(2) Serviciile descentralizate și deconcentrate ale ministerelor și ale autorităților centrale de reglementare sunt obligate să sprijine prin mijloacele specifice ale activității lor organizarea și funcționarea legală a birourilor parlamentare ale deputaților și senatorilor, precum și activitatea acestora.”;

- Art.40 - Diurna de deplasare și cheltuielile de cazare – „(1) Deputații și senatorii prezenți la lucrările Parlamentului, care nu au domiciliul în municipiul București, primesc o diurnă de deplasare, pe zi, de 2% din indemnizația lunară prevăzută pentru deputat sau senator.

(2) Deputaților și senatorilor, care nu au domiciliul în municipiul București, li se asigură pe durata mandatului cazare gratuită sau, la alegere, în cazul în care nu beneficiază de cazare gratuită, li se acordă, pe noapte, pe bază de declarație pe proprie răspundere dată în condițiile legii, 70% din tariful minim practicat de unitățile hoteliere și care este achitat unui deputat sau senator.

(3) De aceeași diurnă și drepturi de decontare a cazării la unități hoteliere, în alte spații de cazare autorizate, sau pe bază de declarație conform alin. (2), a 70% din tariful minim aplicat de unitățile hoteliere și care este achitat unui deputat sau senator în municipiul București, beneficiază deputații și senatorii care:

a) efectuează deplasări în țară din însărcinarea președintelui Camerei Deputaților sau Senatului, a Birourilor permanente ale celor două Camere, a birourilor comisiilor permanente sau a liderilor grupurilor parlamentare;

b) nu domiciliază în circumscripțiile în care au fost aleși, pe timpul deplasării în aceste circumscripții, în vederea îndeplinirii activităților legate de desfășurarea mandatului;

c) se deplasează în circumscripțiile electorale în care au fost aleși, în altă localitate decât cea de domiciliu, în vederea îndeplinirii activităților legate de desfășurarea mandatului;

d) deputații care reprezintă organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale, care se deplasează în alte localități din țară, în afara celei de domiciliu, pentru activitățile legate de exercitarea mandatului.

(4) Deputații și senatorii care se deplasează în timpul vacanțelor parlamentare în cadrul circumscripțiilor în care au fost aleși, în altă circumscripție sau la București pentru îndeplinirea unor sarcini legate de exercitarea mandatului, beneficiază de diurna de deplasare și cazare conform alin. (1) și (2), în limita numărului de zile stabilit de Biroul permanent al Camerei Deputaților, respectiv de Biroul permanent al Senatului.”;

- Art.41 – **Dreptul la indemnizație** - „(3) Indemnizația lunară are regimul juridic prevăzut de lege pentru salariu, cu reducerile și majorările prevăzute de lege și de regulamentele celor două Camere; [...];

(6) După expirarea mandatului, deputații și senatorii care nu au mai fost aleși și nici nu beneficiază de pensie sau altă sursă de venit, beneficiază în continuare, pe o perioadă de cel mult 3 luni, de o indemnizație tranzitorie din partea Camerei respective.”;

- Art.49 – **Categorii de pensii** – „(1) Deputații și senatorii, la împlinirea condițiilor de pensionare prevăzute de Legea nr.19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare, respectiv stagiul de cotizare și vârsta de pensionare, beneficiază de pensie în cuantumul prevăzut de art.82 alin. (1) din Legea nr.303/2004 privind statutul magistraților, republicată, cu modificările ulterioare, dacă au deținut cel puțin trei mandate de parlamentar.

(2) De pensie beneficiază și deputații și senatorii care au deținut două sau un mandat de parlamentar, caz în care cuantumul pensiei, calculată conform alin. (1), se diminuează cu 20% și, respectiv, 40%.

(3) Pentru mandate incomplete, pensiile prevăzute la alin.(2) se diminuează sau se majorează în mod proporțional.

(4) La îndeplinirea condițiilor de pensionare, respectiv stagiul de cotizare și vârsta de pensionare, deputații și senatorii vor opta pentru pensia calculată conform alin.(1)–(3) din prezentul articol sau pentru pensia calculată în condițiile Legii nr.19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare, sau a altor legi speciale din cadrul sistemului public.

(5) Prevederile alin.(1) – (4) se aplică corespunzător deputaților și senatorilor al căror mandat s-a derulat și a expirat în perioada 1990 – 2004.”;

- Art.50 alin.(2) „În condițiile în care indemnizațiile deputaților și senatorilor aflați în îndeplinirea mandatului se modifică, pensiile deputaților și senatorilor se actualizează corespunzător în termen de maximum 6 luni.”

În motivarea sesizării de neconstituționalitate se invocă, după distincțiile făcute, încălcarea art.1 alin.(3), art.15 alin.(2), art.16 alin.(1) și (2), art.69 alin.(1), art.72 alin.(1) și (3), art.111 și art.138 alin.(5) din Constituție, care prevăd:

- Art.1 alin.(3): „România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate”;

- Art.15 alin.(2): „(2) Legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile.”;

- Art.16 alin.(1) și (2): „(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.

(2) Nimeni nu este mai presus de lege.”;

- Art.69 alin.(1): „(1) În exercitarea mandatului, deputații și senatorii sunt în serviciul poporului.”;

- Art.72 alin.(1) și (3): „(1) Deputații și senatorii nu pot fi trași la răspundere juridică pentru voturile sau pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului. [...]

(3) În caz de infracțiune flagrantă, deputații sau senatorii pot fi reținuți și supuși percheziției. Ministrul Justiției îl va informa neîntârziat pe președintele Camerei asupra reținerii și a percheziției. În cazul în care Camera sesizată constată că nu există temei pentru reținere, va dispune imediat revocarea acestei măsuri.”;

- Art.111: „(1) Guvernul și celelalte organe ale administrației publice, în cadrul controlului parlamentar al activității lor, sunt obligate să prezinte informațiile și documentele cerute de Camera Deputaților, de Senat sau de comisiile parlamentare, prin intermediul președinților acestora. În cazul în care o inițiativă legislativă implică modificarea prevederilor bugetului de stat sau a bugetului asigurărilor sociale de stat, solicitarea informării este obligatorie.

(2) Membrii Guvernului au acces la lucrările Parlamentului. Dacă li se solicită prezența, participarea lor este obligatorie.”;

- Art.138 alin.(5) „(5) Nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare.”

Examinând obiecțiile de neconstituționalitate, Curtea Constituțională reține următoarele:

Potrivit prevederilor art.2 alin.(1) și ale art.61 alin.(1) din Constituția României, suveranitatea națională aparține poporului român, care

o exercită prin organele sale reprezentative, iar Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român.

Această poziționare a Parlamentului în sistemul autorităților publice implică recunoașterea în favoarea deputaților și senatorilor a unui statut special, cuprinzând și măsuri de protecție a demnității publice pe care o exercită, de natură să le asigure independența și prestigiul necesar în îndeplinirea atribuțiilor, la adăpost de constrângeri materiale și tentații de corupție.

1. În lumina principiilor menționate, Curtea constată că prevederile art.38-40, art.41 alin.(3) și (6), art.49 alin.(1) – (5) și art.50 alin.(2) din Legea privind statutul deputaților și al senatorilor, criticate prin sesizarea Președintelui României, sunt constituționale.

1.1. Referitor la critica de neconstituționalitate a art.38-40 din lege, este de reținut că sumele forfetare acordate deputaților și senatorilor, ca și diurna de deplasare și cheltuielile de cazare prevăzute de art.40, sunt destinate acoperirii cheltuielilor efectuate de parlamentari în exercitarea mandatului.

Reglementarea acestor categorii de cheltuieli nu contravine dispozițiilor art.1 alin.(3) și art.69 alin.(1) din Constituție, invocate în motivarea sesizării, iar dimensionarea lor nu poate fi censurată de Curtea Constituțională, în cadrul competenței sale stabilite prin Legea fundamentală.

Textele de lege menționate nu contravin nici prevederilor art.138 alin.(5) din Constituție, dat fiind că nu implică modificarea bugetului de stat sau a bugetului asigurărilor sociale, ci doar structura bugetelor Camerelor Parlamentului, în conformitate cu prevederile art.58 din lege.

1.2. În ceea ce privește critica privind caracterul inechitabil al dispozițiilor art.41 alin.(3) din lege, privind aplicarea, în cazul indemnizației lunare acordate parlamentarilor, a regimului prevăzut de lege pentru salariu, Curtea reține că, nici art.16 și nici un alt text al Constituției nu impun

uniformitatea retribuției acordate pentru activitățile prestate în sistemul bugetar.

Așa cum a decis, în mod constant, Curtea Constituțională, egalitatea în fața legii impune un tratament juridic similar în situații juridice similare.

Or, specificitatea activității deputaților și senatorilor în raport cu activitatea celorlalți demnitari, funcționari și salariați din sistemul bugetar, justifică derogările de la regimul prevăzut de Legea nr.154/1998, relevate în sesizare.

1.3. Nu poate fi primită nici critica privind caracterul neconstituțional al dispozițiilor art.41 alin.(6) din lege, privind instituirea indemnizației tranzitorii, pe o perioadă de 3 luni, pentru *deputații și senatorii care nu au mai fost aleși și nici nu beneficiază de pensie sau altă sursă de venit*, indemnizația tranzitorie prevăzută de lege neconstituind un *privilegiu*, contrar normelor și principiilor consacrate prin art.1 alin.(3) și art.16 din Constituție, așa cum fără temei se susține în sesizare, ci o măsură firească de protecție a parlamentarilor care nu au mai fost aleși și nici nu beneficiază de surse de venit.

Prin această măsură se protejează, de asemenea, mandatul de parlamentar și prestigiul reprezentanței naționale și se încurajează accesul în Parlament al persoanelor provenind din categorii sociale defavorizate.

Textul de lege criticat nu încalcă nici prevederile art.138 alin.(5) din Constituție, întrucât sursa bugetară rezultă din însuși cuprinsul acestuia, și anume bugetul Camerei respective.

1.4. Prevederile art.49 alin.(1) – (5) și ale art.50 alin.(2) din lege, privind regimul pensiilor parlamentarilor, nu contravin dispozițiilor constituționale invocate în motivarea sesizării.

Ca și în cazul regimului indemnizațiilor parlamentarilor, analizat mai sus, nici o prevedere din Constituție nu impune uniformitatea sistemului de pensii. De altfel, nu numai pentru deputați și senatori, ci și pentru alte

categorii socio-profesionale - cum sunt magistrații, cadrele militare, diplomații și alte categorii - s-au stabilit, prin legi speciale, sisteme derogatorii de la sistemul general de pensii. Diferențierea, în toate aceste cazuri, nu este contrară prevederilor art.16 din Constituție și se justifică prin specificitatea activității acestor categorii socio-profesionale.

Nu se poate reține nici încălcarea prevederilor art.15 alin. (2) din Constituție privind neretroactivitatea legilor, dispozițiile criticate urmând să se aplice în viitor, de la data intrării în vigoare a acestei legi.

În privința dimensionării pensiilor parlamentarilor ca și în cazul dimensionării indemnizațiilor și a altor avantaje și servicii la îndemâna acestora, Curtea Constituțională nu are competența să se pronunțe, eventualele disproporții urmând a fi sancționate politic, de către electorat.

2. Curtea constată, că dispozițiile art.22 formularea „în timpul mandatului”, art.23 alin.(3) propoziția finală, art.28, prin omiterea legii ca izvor al îndatoririlor fundamentale și al obligațiilor principale ale deputaților și senatorilor, și art.35 alin.(1) lit.i) și j), alin.(2) și (3) din Legea privind statutul deputaților și al senatorilor sunt neconstituționale.

2.1. Art.22 din Legea privind statutul deputaților și al senatorilor, în conformitate cu care *deputații și senatorii nu pot fi trași la răspundere juridică pentru voturile sau pentru opiniile politice exprimate în timpul mandatului*, contravine, prin sintagma „în timpul mandatului”, dispozițiilor art.72 din Constituția României.

Potrivit art.72 din Constituție, *deputații și senatorii nu pot fi trași la răspundere juridică pentru voturile sau opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului*. Această imunitate, intrinsecă mandatului, îl apără pe parlamentar în considerarea actelor săvârșite în exercitarea mandatului său, cum sunt votul, amendamentele, luările de cuvânt, întrebările și interpelările, rapoartele și avizele prezentate din partea comisiei din care face parte etc.

Altfel spus, mandatul de parlamentar se exercită în Parlament și în organele sale de lucru, precum și în îndeplinirea misiunilor stabilite de Camere în conformitate cu legea.

În concluzie, la art.22 formularea „în timpul mandatului”, este neconstituțională, întrucât, contrar prevederilor art.72 din Legea fundamentală, extinde iresponsabilitatea parlamentară dincolo de limitele exercitării mandatului, stabilind exonerarea de răspundere a deputaților și senatorilor și pentru opinii exprimate în afara activității parlamentare.

2.2. Prin propoziția finală a art.23 alin.(3) din lege s-a prevăzut ca dispoziția adoptată de către Camera Parlamentului, de revocare a măsurii reținerii unui parlamentar în caz de infracțiune flagrantă, să fie executată prin Ministerul Justiției. **Această dispoziție contravine art.72 alin.(3) din Constituție, care, în cazul măsurii de reținere a unui parlamentar, prevede expres atribuții în sarcina ministrului justiției și nu în sarcina Ministerului Justiției.**

2.3. Sunt, de asemenea, neconstituționale prevederile art.28 din lege, care limitează izvoarele îndatoririlor fundamentale și obligațiilor deputaților și senatorilor la Constituție, statutul deputaților și senatorilor și regulamentele Camerelor.

Potrivit art.1 alin.(5) din Constituția României, „[...] *respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.*”

Limitarea stabilită prin art.28 din Legea privind statutul deputaților și al senatorilor contravine prevederilor cuprinse în textul constituțional menționat, fiind evident că îndatoririle și obligațiile parlamentarilor își au izvorul nu numai în Constituție, în statut și în regulamentele Camerelor, ci și în alte legi din sistemul normativ al statului.

Excluderea obligativității respectării de către deputați și senatori a îndatoririlor și obligațiilor cuprinse în alte legi contravine, de asemenea,

principiului că *nimeni nu este mai presus de lege*, consacrat prin art.16 alin. (2) din Constituție. **În concluzie, art.28 este neconstituțional, prin omiterea legii ca izvor al îndatoririlor fundamentale și al obligațiilor principale ale deputaților și senatorilor.**

2.4. În sfârșit, prevederile art.35 alin. (1) lit. i) și j), alin.(2) și (3) din Legea privind statutul deputaților și al senatorilor sunt neconstituționale, întrucât completează în mod nepermis dispozițiile art.111 din Constituția României, privind informarea Parlamentului.

Astfel, în conformitate cu dispozițiile art.111 alin.(1) din Constituție, *„Guvernul și celelalte organe ale administrației publice, în cadrul controlului parlamentar al activității lor, sunt obligate să prezinte informațiile și documentele cerute de Camera Deputaților, de Senat sau de comisiile parlamentare, prin intermediul președinților acestora.”*

Precizarea în însuși textul constituțional a modului de obținere de către organele Parlamentului a actelor și informațiilor necesare de la Guvern și celelalte organe ale administrației publice exclude posibilitatea reglementării pe calea altor acte normative a unor măsuri noi în sensul arătat. Altfel spus, întrucât Constituția prevede expres și limitativ că obținerea de acte și informații de la autoritățile menționate se face de către *Camera Deputaților, de Senat sau de comisiile parlamentare, prin intermediul președinților acestora*, **legiuitorul nu este abilitat să reglementeze și accesul direct al deputaților și senatorilor la datele și actele prevăzute în art.35 alin. (1) lit. i) din legea analizată.**

Prevederea cuprinsă la litera j) din același text de lege, care, sub titulatura de **drept politic**, stabilește pentru parlamentari *„dreptul de acces”* în instituțiile administrației publice, este de asemenea neconstituțională, depășind cadrul prevederilor art.111 din Constituție privind raporturile dintre Parlament, Guvern și celelalte organe ale administrației publice și instituind o

posibilă imixtiune a deputaților și senatorilor în activitatea executivă, contrară principiului separației puterilor, consacrat prin art.1 alin.(4) din Constituție.

Pentru considerentele anterior expuse, Curtea constată că și prevederile cuprinse în art.35 alin.(2) - „*Guvernul și celelalte autorități ale administrației publice au obligația să asigure deputaților și senatorilor condițiile necesare exercitării drepturilor prevăzute la alin.(1) lit.i) și j)*”-, contravin art.111 din Constituție, fiind așadar neconstituționale. De asemenea, art.35 alin.(3) din lege, care stabilește că „*Alte drepturi principale, conexe sau derivate pot fi prevăzute și reglementate în lege organică specială ori în regulamentul Camerei sau regulamentul ședințelor comune*”, contravine dispozițiilor art.73 alin.(3) lit.c) din Constituție, întrucât drepturile parlamentarilor pot fi stabilite numai prin lege organică, iar nu prin regulamente parlamentare.

Pentru aceste motive, cu majoritate de voturi, cât privește art.22 formularea ”în timpul mandatului”, art.23 alin.(3) propoziția finală, art.28, prin omiterea legii ca izvor al îndatoririlor fundamentale și al obligațiilor principale ale deputaților și senatorilor, art.35 alin.(1) lit.i) și j), alin.(2) și (3) și art.38-40 din Legea privind statutul deputaților și al senatorilor, și cu unanimitate de voturi, cât privește art.41 alin.(3) și (6), art.49 alin.(1)-(5) și art.50 alin.(2) din aceeași lege,

În temeiul dispozițiilor art.146 lit.a) și art.147 din Constituție, precum și al prevederilor art.11 alin.(1) lit.A.a), art.15 și art.18 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale,

Curtea Constituțională
În numele legii,
D E C I D E:

1. Constată că art.22 formularea ”în timpul mandatului”, art.23 alin.(3) propoziția finală, art.28, prin omiterea legii ca izvor al îndatoririlor

fundamentale și al obligațiilor principale ale deputaților și senatorilor, și art.35 alin.(1) lit.i) și j), alin.(2) și (3) din Legea privind statutul deputaților și al senatorilor sunt neconstituționale.

2. Constată că art.38-40, art.41 alin.(3) și (6), art.49 alin.(1)-(5) și art.50 alin.(2) din aceeași lege sunt constituționale.

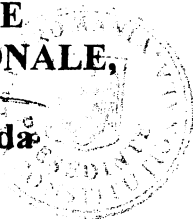
Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României, președinților celor două Camere ale Parlamentului și primului-ministru, și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Dezbaterea a avut loc la data de 22 martie 2006 și la aceasta au participat: Ioan Vida, președinte, Nicolae Cochinescu, Aspazia Cojocaru, Constantin Doldur, Acsinte Gaspar, Koszokar Gabor, Petre Ninosu, Ion Predescu și Viorel Șerban Stănoiu, judecători.

**PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE,**

Ioan Vida
Prof.univ.dr.Ioan Vida

**MAGISTRAT-ASISTENT ȘEF,
Gabriela Dragomirescu**